

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија СБЕН, Ниш

ЕТНОБОТАНИКА ETHNOBOTANY

Треће саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу
Third conference about medicinal and wild-growing edible plants

Зборник резимеа
Book of abstracts

Пирот, Србија, 26 - 28. јун 2025.
Pirot, Serbia, June 26 - 28. 2025

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот

Институт за шумарство, Београд

Штампарија „Свен“, Ниш

ETHNOBOTANY

ЕТНОБОТАНИКА

Third conference about medicinal and wild-growing
edible plants

Треће саветовање о лековитом и самониклом
јестивом биљу

Book of abstracts

Зборник резимеа

Pirot, Serbia, June 26 - 28. 2025.

Пирот, Србија, 26 - 28. јун 2025.

ETHNOBOTANY – ЕТНОБОТАНИКА

Book of abstracts – Зборник резимеа

Third conference about medicinal and wild-growing edible plants

Треће саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу

Pirot, Serbia, June, 26 - 28. 2025.

Пирот, Србија, 26 - 28. јун 2025.

Editors:

Marija Marković, Ph.D, Institute of Forestry, Belgrade

Goran Nikolić, Research Association "Babin nos", Temska, Pirot

Vesna Stankov Jovanović, Ph.D, Faculty of Sciences and Mathematics, University of Niš

Уредници:

др Марија Марковић, Институт за шумарство, Београд

Горан Николић, Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот

проф. др Весна Станков Јовановић, Природно-математички факултет, Универзитет у Нишу

Published by:

Research Association "Babin nos", Temska, Pirot, Serbia

Institute of Forestry, Belgrade, Serbia

Printing company "Sven", Niš, Serbia

Подаци о издавачима:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот, Србија

Институт за шумарство, Београд, Србија

Штампарија „Свен“, Ниш, Србија

Pirot, 2025.

Пирот, 2025.

Publishers:

Research Association "Babin nos", Temska, Pirot, Serbia
Institute of Forestry, Belgrade
Printing Company "Sven", Niš

For Publishers:

Marija S. Marković, Ph.D
Ljubinko B. Rakonjac, Ph.D
Vladan Stojković

Computer processing and design:

Research Association "Babin nos", Temska, Pirot, Serbia
Institute of Forestry, Belgrade

Technical Editor:

Biljana M. Nikolić, Ph.D

Preparation for printing:

Nenad Bogdanović

Proofreading and correction::

Goran Nikolić

Cover Page::

"Biljarica" - a doll made of corn husks: Olivera Papović, Ph.D

The publication was financed from the budget of the City of Pirot.

Printing house: Sven d.o.o.

Print run: 100

ISBN-978-86-903786-2-3

<https://doi.org/10.46793/ETHNOBOTANY25proc>

Публиковање Зборника резимеа је са отвореним приступом под лиценцом CC BY (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Издавачи:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд
Штампарија „Свен“, Ниш

За издаваче:

др Марија Марковић
др Љубинко Ракоњац
Владан Стојковић

Обрада рачунаром и дизајн:

Истраживачко друштво „Бабин нос“, Темска, Пирот
Институт за шумарство, Београд

Технички уредник:

др Биљана М. Николић

Припрема за штампу:

Ненад Богдановић

Лектура и коректура:

Горан Николић

Насловна страна:

Биљарица - лутка од кукурузне љуспе: др Оливера Паповић

Објављивање је финансирано из буџета Града Пирота.

Штампарија: Свен д.о.о.

Тираж: 100

ISBN-978-86-903786-2-3

<https://doi.org/10.46793/ETHNOBOTANY25proc>

This is an open access Book of abstracts under the CC BY license
(<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

582.099(497.11)(048)
582-152.665(497.11)(048)

**САВЕТОВАЊЕ о лековитом и самониклом јестивом биљу (3 ; 2025 ;
Пирот)**

Етноботаника : зборник резимеа / Треће саветовање о лековитом и самониклом јестивом биљу, Пирот, Србија, 26 - 28. јун 2025. ; [уредници Марија Марковић, Горан Николић, Весна Станков Јовановић] = Ethnobotany : book of abstracts / Third conference about medicinal and wild-growing edible plants, Pirot, Serbia, June 26 - 28. 2025. ; [editors Marija Marković, Goran Nikolić, Vesna Stankov Jovanović] ; [организатори Истраживачко друштво "Бабин нос", Темска, Пирот [и] Институт за шумарство, Београд]. - Пирот : Истраживачко друштво "Бабин нос", Темска = Pirot : Research association "Babin nos", Temska ; Београд : Институт за шумарство = Belgrade : Institute of Forestry ; Ниш : Свен = Niš : Sven, 2023 (Ниш : Свен = Niš : Sven). - 133 стр. ; 24 cm

Апстракти на више језика. - Тираж 100.

ISBN 978-86-903786-2-3 (ИДБНТ)

а) Лековите биљке -- Србија -- Апстракти б) Самоникле биљке -- Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 170362377

Abstract

Ethnobotanical use of silver birch in the Pirot District (Serbia)

Ljubinko B. Rakonjac¹, Marija S. Marković¹, Biljana M. Nikolić¹, Dejan S. Pljevljakušić², Sonja Z. Braunović^{1*}, Filip A. Jovanović¹, Vesna P. Stankov-Jovanović³

This paper investigates the traditional use of silver birch (*Betula pendula* Roth) as a medicinal and wild edible plant in the Pirot District, Serbia. The study aims to identify forms of traditional use of silver birch that have not been recorded by previous ethnobotanical research on the Balkan Peninsula.

Field ethnobotanical research on the knowledge and use of medicinal and wild edible plants was conducted by surveying the population, *i.e.*, by filling out specially designed questionnaires. The questionnaires covered the residents of 144 villages in the Pirot District (municipalities of Pirot, Babušnica, Bela Palanka and Dimitrovgrad). In total, 631 respondents were surveyed, 337 men and 294 women.

According to the results of the population survey, the medicinal use of silver birch was mentioned by 12 respondents, *i.e.*, 1.9% of the respondents. The age of these respondents was 44 to 79 years (seven men and five women). Most of them (10 respondents) mentioned the internal use of silver birch leaves as an infusion, one respondent mentioned the use of stem sap of silver birch in the syrup form, and one respondent mentioned the use of silver birch bark as a decoction. It was found that the silver birch was usually used for a urinary group of diseases: kidney and urinary tract diseases in general, urinary tract inflammation, kidney and bladder diseases, kidney and bile sand, prostate disease, and proteins in the urine. Silver birch was used in the Pirot District less often for the group of digestive

¹ Ljubinko B. Rakonjac (<https://orcid.org/0000-0002-8736-6771>), Marija S. Marković (<https://orcid.org/0000-0002-6070-6844>), Biljana M. Nikolić (<https://orcid.org/0000-0002-2436-8294>), Sonja Z. Braunović (<https://orcid.org/0000-0002-1387-6955>), Filip A. Jovanović (<https://orcid.org/0000-0002-4143-2497>), Institute of Forestry, Kneza Višeslava 3, 11030 Belgrade, Republic of Serbia

² Dejan S. Pljevljakušić (<https://orcid.org/0000-0003-2362-8290>), Institute for Medicinal Plant Research „dr Josif Pančić“, Tadeuša Koščuška 1, 11000 Belgrade, Republic of Serbia

³ Vesna P. Stankov Jovanović (<https://orcid.org/0000-0001-7885-0476>), University of Niš, Faculty of Sciences and Mathematics, Višegradska 33, 18000 Niš, Republic of Serbia

*Corresponding author. E-mail: sonja.braunovic@forest.org.rs

diseases (against gastric bacteria), and group of reproductive diseases (prostate disease).

In addition, silver birch was found to be used as a wild-growing edible plant. One respondent mentioned that birch bark is used as a coffee substitute.

The medicinal uses of silver birch leaves against gastric bacteria, as well as the use of stem sap of silver birch for kidney and urinary tract regeneration can be considered novelties in our research because they were not mentioned in previously published ethnobotanical papers on the Balkan Peninsula.

Keywords: Pirot District, *Betula pendula*, ethnobotanical use, survey, medicinal plants, wild edible plants

Acknowledgements: This research was realized under the project "Ethnopharmacological Study of the Region of Southeastern Serbia", O-02-17, supported by the Serbian Academy of Sciences and Arts. It was also supported by the Ministry of Science, Technological Development and Innovation of the Republic of Serbia (Contracts No. 451-03-136/2025-03/200027, No. 451-03-136/2025-03/200003, and No. 451-03-137/2025-03/200124).

Сажетак

Етноботаничка употреба брезе у Пиротском округу (Србија)

Љубинко Б. Ракоњац¹, Марија С. Марковић¹, Биљана М. Николић¹,
Дејан С. Пљевљакушић², Соња З. Брауновић^{1*}, Филип А. Јовановић¹,
Весна П. Станков Јовановић³

Истраживањем на подручју Пиротског округа прикупљена су традиционална знања о употреби брезе (*Betula pendula* Roth.) као лековите и самоникле јестиве биљке. Циљ истраживања је проналажење традиционалних облика употребе брезе који до сада нису били забележени у етноботаничким истраживањима на Балканском полуострву.

Теренска истраживања о познавању употребе лековитих и самониклих јестивих биљака спроведена су анкетирањем становништва, тј. попуњавањем посебно креираних упитника. Упитницима су обухваћени становници 144 села у Пиротском округу (општине Пирот, Бабушница, Димитровград и Бела Паланка). Анкетирани су 631 испитаник – 337 мушкараца и 294 жена.

Обрадом и сумирањем резултата анкета, утврђено је следеће: употребу брезе као лековите биљке навело је 12 испитаника (1,9% од укупног броја испитаника), старости од 44 до 79 година (седам мушкараца и пет

жена). Највећи број испитаника навео је унутрашњу употребу листова брезе у облику инфузије (10 испитаника), један испитаник је навео употребу сока из дрвета брезе у облику сирупа и један испитаник – коришћење брезове коре у облику декокта. Према добијеним резултатима, бреза се најчешће користи за уринарне групе болести, и то: болести бубрега и уринарног тракта уопште, запаљења мокраћних путева, болести бубрега и бешике, бубрежног и жучног каменца, болести простате и протеина у урину. Ређе се користи за групу болести органа за варење (против бактерија у желуцу) и групу репродуктивних болести (болести простате).

Забележена је и употреба брезе као самоникле јестиве биљке. Један испитаник је навео да се кора брезе користи као замена за кафу.

Употреба листова против бактерија у желуцу и употреба сока из дрвета брезе за регенерацију бубрега и мокраћних канала нису до сада биле поменуте у етноботаничким публикацијама на Балканском полуострву, што доприноси бољем познавању традиционалне употребе брезе.

Кључне речи: Пиротски округ, *Betula pendula*, етноботаничка употреба, анкета, лековите биљке, самоникле јестиве биљке

Захвалница: Истраживање је део пројекта Етнофармаколошка студија региона југоисточне Србије, О-02-17, који подржава Српска академија наука и уметности. Такође, истраживање је реализовано уз подршку Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (уговори бр. 451-03-136/2025-03/200027, 451-03-136/2025-03/200003 и 451-03-137/2025-03/ 200124).